

CSÓKA JÁNOS főiskolai tanársegéd :

A TERMELŐSZÖVETKEZETI MOZGALOM JELENLEGI HELYZETE AZ EGRI JÁRÁSBAN

Az MDP Központi Vezetőségének 1955. márciusi és júniusi határozatai népi demokráciánk továbbfejlődésének alapvető kérdésének a mezőgazdaság szocialista átszervezésének legfontosabb feladatait állítja elének.

AZ MDP Központi Vezetőségének márciusi határozata a mezőgazdaság fejlesztéséről a következőket mondja: „A meglévő termelőszövetkezetek termelési színvonalának szakadatlan növelése mellett, elsősorban felvilágosító munkával biztosítani kell azt, hogy már ebben az évben megszűnjön a termelőszövetkezetek egyhelyben való topogása, hogy meginduljanak a belépések és a régi termelőszövetkezetek mellett újak is alakuljanak.”¹

Hasonlóképpen veti fel a Párt Központi Vezetőségének 1955. júniusi határozata is a mezőgazdaság szocialista átszervezésének és a mezőgazdasági termelés fellendítésének további feladatait. Ez a határozat kimondja: „A Párt III. kongresszusa határozatának megfelelően számszerűleg is tovább kell fejleszteni a termelőszövetkezeti mozgalmat — az egyénileg gazdálkodó dolgozó parasztnak a termelőszövetkezetekben való önkéntes tömörülése útján — olyan ütemben, hogy a II. ötéves terv végére a mezőgazdaságban is túlsúlyban legyen a szocialista szektor.”²

Ahhoz, hogy Pártunknak a mezőgazdaság fejlesztéséről szóló határozatait meg tudjuk valósítani, az szükséges, hogy mindenki saját munkaterületén ezeknek megfelelően cselekedjék. Tisztázni kell az adott viszonyoknak megfelelően, mennyire vannak meg a feltételei a határozat megvalósításának, s milyen akadályok vannak, amelyek gátolják megvalósítását. Az egrri járás tsz. mozgalmának jelenlegi helyzetét vizsgálva azt tapasztaljuk, hogy le van maradva a megyei, különösen az országos átlagtól. Az egrri járásban az egész szántóterületnek 17,8%-a van szocialista szektorban, amíg az országos átlag kb. 1/3-át teszi ki.

Mivel magyarázható ez? Talán az egrri járás dolgozó parasztiai nincsenek olyan fejlettek, hogy megértsék a kollektív gazdálkodás előnyeit a kisüzemi gazdaságokkal szemben? Nem,

ez nem igaz. Megvannak az egri járásban is általában azok a politikai és gazdasági feltételek, amelyek az MDP határozatainak megvalósításához szükségesek. A dolgozó parasztság 10 éves fejlődése gondolkodásmódban is jelentős. Ebben nagy szerepet játszottak a Párt különböző határozatai, sajtó, rádió, mozi, ismeretterjesztő előadások... Ugyancsak megvannak a gazdasági feltételei is, hiszen ma már nyugodtan mondhatjuk, hogy megszilárdultak a járás termelőszövetkezetei, hogy legfontosabb ipari és takarmány növények 1 holdra eső átlaga magasabb volt a termelőszövetkezetekben. Ebben döntő szerepe van annak, hogy egyre fokozottabb mértékben használják ki a gépeket, traktorokat és a nagyüzem adta más lehetőségeket.

Vannak azonban gátak is, mint pl. az egri járásnak az a sajátossága, hogy főleg szőlő- és gyümölcsstermelő járás, s ez bizonyos értelemben jobban köti a parasztságot kistulajdonához, mint esetleg a szántóterület. Ennek a ténynek van egy másirányú kihatása is. Ugyanis éppen mert szőlőtermelő hegyes-domboos vidékről van szó, figyelembe kell venni, hogy mezőgazdasági gépgyártásunk még nem áll olyan színvonalon, hogy ilyen földrajzi környezetű és ilyen speciális mezőgazdasági ágakat megfelelően el tudjon látni mezőgazdasági gépekkel.

Mint gátló körülmény említhető meg az is, hogy az egri járásban igen nagy számban van a parasztság között ún. *kétlaki*. Valószínűleg többségben olyan parasztok vannak, akik meglévő földjük mellett üzembe mennek dolgozni, s így a mezőgazdaságban csökken a munkaerő, de nem olyan módon ahogyan ezt a marxizmus-leninizmus tanítja, hogy a mezőgazdaság gépesítésével a mezőgazdaságnak állandóan új munkaerőket kell adni az ipar-nak, hanem úgy, hogy a meglévő földeket régimódon kézíerővel, a gépi technika legújabb vívmányainak kihasználása nélkül dolgozzák meg vagy a szülők, vagy a családtagok.

Hogy helyes képet kapjunk az egri járásról, meg kell említeni azt is, hogy termelőszövetkezeteink — bár ezen a téren már van javulás — eléggé elzárkóztak az egyénileg dolgozó parasztságtól, befelé fordultak, elzárkóztak saját problémájuk elefántcsont tornyába, s nem látták, hogy az egyéni parasztság nagy része is válaszúton van, figyelni a közös gazdaság minden lépését. Termelőszövetkezeteink többsége azonban nem ezt tette, hanem még az elért eredményeket is eltitkolta, s a közeledő egyénileg gazdálkodó parasztokat pedig sok esetben idegenkedve fogadták, mintha attól féltek volna, hogy ezzel megszűnik valamiféle kiváltságuk.

Párt és tanácsszerveinknek ezeket kell elsősorban leküzde-

ni meggyőző és felvilágosító munkával és a fenti sajátosságok figyelembevételével kell meghatározni legfontosabb feladataikat a mezőgazdaság szocialista átszervezését illetően.

Ilyen feladatuk a szövetkezés alacsonyabb formáinak a termelőszövetkezet egyes és kettes típusainak a megszervezése, valamint különböző termelési társulások létrehozása. Természetesen nem azért, mintha ezekkel meg is valósítottuk volna a mezőgazdaság szocialista átalakítását, hanem azért, hogy hozzá szokjon a parasztság a közös gazdálkodáshoz, a kollektívizmushoz. Amikor azonban lehetővé válik, elő kell segíteni az alacsonyabb fokú termelőszövetkezeteknek magasabb fokú mezőgazdasági szövetkezetekké való fejlődését. Továbbá: fontos olyan feladatokra is figyelmet fordítani, mint a termelőszövetkezetek és az egyénileg dolgozó parasztok tapasztalatcseréjének széles körben való megszervezése. Ez szintén nagy jelentőségű, nemcsak azért, mert a dolgozó parasztság személyesen győződik meg a kollektív munka eredményességéről, hanem azért is, mert a jól gazdálkodó egyéni parasztok észrevételei, az esetleges hibák és azok okainak feltárása, elősegíti a termelőszövetkezet további megszilárdulását is. Éppen ezért járási, de elsősorban falusi párt- és tanácsszerveinknek állandó feladatként kell, hogy előttük álljon ilyenformájú tapasztalatcserék szervezése. (Természetesen ez nem zárja ki a tsz-ek közötti tapasztalatcseré fontosságát.)

Ezekből is kitűnik az, hogy miért szükséges tehát konkrétan egy adott járás tsz mozgalmának helyzetét vizsgálni, hogy mi a magyarázata annak, hogy az egri járás el van maradva az országos átlagtól a mezőgazdaság szocialista átszervezése terén.

Nem szabad sohasem megfeledkezni azokról az útmutatásokról sem, amelyeket Lenin, Sztálin adtak a mezőgazdaság szocialista átszervezésére vonatkozóan. Ilyen például az a lenini megállapítás, hogy a mezőgazdaság szocialista átszervezésének feladata, a párt helyes parasztpolitikája nem választható el a munkásosztály előtt álló legfontosabb feladatoktól. Nálunk ma a munkásosztály előtt álló legfontosabb feladatokat a következőkben lehetne összefoglalni:

Először: a munkásosztály hatalmának minden módon való megszilárdítása, amelynek alapja népi demokráciánkban is a munkásosztály és parasztság szövetsége a munkásosztály vezetésével.

Másodsor: a szocializmus alapjainak lerakása az egész népgazdaságban. Közös érdeke ez is a munkásosztálynak és parasztságnak, hiszen a város ellátja a falut megfelelő gépekkel, munkaeszközökkel, iparcikkekkel, a falu pedig mezőgazdasági nyersanyaggal és élelmiszerral látja el a várost.

Harmadszor: a szocializmus gazdasági alaptörvényének egyre szélesebb körben való érvényesülésének biztosítása.

Ezeket a feladatokat csak úgy tudja megoldani a munkásosztály, ha szövetségét a dolgozó parasztsággal egyre tartalmasabbá és szilárdabbá teszi. Ennek pedig feltétele, hogy megszűnjön az a kettősség, ami ma jellemzi népi demokráciánkat, hogy a városban fejlett szocialista ipar van, amíg a falun szétaprózott, kisparcellás parasztgazdaságok vannak. A fejlődés azt követeli, hogy az ipart követve, végbemenjen a mezőgazdaság szocialista átszervezése is.

Ez azonban már sokkal bonyolultabb feladat. A dolgozó parasztság százezreit kell átvezetni a kisüzemi termelési módról a szocialista nagyüzemi gazdálkodásra. Ez nem megy simán, szívós harcot kell folytatni a régivel, a „megszokott” kis magántulajdonosi gondolkodási móddal szemben. Sztálin elvtárs „A Szovjetunió agrárpolitikájának kérdéseire” c. cikkében élesen veri vissza azokat az antimarxista nézeteket, melyek szerint a falu „automatikusan” követi a várost, vagyis az olyan jobboldali nézetet, mely szerint nem szükséges harcolni a mezőgazdaságban a szocializmus alapjainak mielőbbi lerakásáért, mert ha az ipar, a város fejlődik, automatikusan vele fejlődik a falu is. (Nem nehéz ráismerni arra a nálunk elterjedt jobboldali nézetre, hogy a kisárutermelő parasztgazdaságok is a szocializmus felé fejlődnek „a maguk módján”. Tehát nem kell harcolni, nem kell nevelő, szervező, felvilágosító munkát végezni a parasztság körében, mert spontán úgyis a szocializmus felé fejlődnek. Ezt és hasonló jobboldali nézeteket Pártunk márciusi határozata szétzúzta.) Sztálin elvtárs megcáfolja ezt a nézetet, hangsúlyozva, hogy a kapitalizmusban a falu „automatikusan” követi a várost, minthogy a város kapitalista gazdasága és a falu kisárutermelő gazdasága alapjait tekintve, azonos típusú, vagyis mindkettő a termelőeszközök magántulajdonára támaszkodik. Nem így van azonban a szocialista város és a kisárutermelő falu esetében. Az iparban ugyanis a termelőeszközök közös tulajdonban, állami tulajdonban vannak. Ezzel magyarázható az, hogy a szocializmus alapjainak lerakása a mezőgazdaságban nem nélkülözheti a párt állandó, nevelő, szervező és felvilágosító munkáját a parasztság körében

Ezeket az útmutatásokat a mi viszonyainknak megfelelően alkalmazni kell alkalmazni. Ez azt jelenti, hogy nem húzunk rá sablonosan minden módszert és eszközt a mi magyar viszonyainkra, amelyeket a Szovjetunióban alkalmaztak. Ez helytelen lenne. Az viszont fontos, hogy elsősorban ne azt keressük, hogy miben különbözünk mi a Szovjetuniótól, — bár, hangsúlyozom ez is fontos, — hanem azokat, amelyek közesek a Szovjetunió akkori és a mai magyar viszonyokban. Lenin és Sztálin tanításaiból azokat az alapvető tételeket kell elsősorban figyelembe venni, amelyek nemzetközi érvényűek, amelyek elkerülhetetlenek minden szocializmust építő országban. Ilyenek pl. Leninnek „A szövetkezetekről” c., Sztálinnak „A Szovjetunió agrárpolitikájának kérdéséhez” c. munkája. Lenin szövetkezeti tervének nagysága abban áll, hogy a parasztság sokmilliós tömegét bekapcsolja a szocialista társadalom építésébe. „Lenin szövetkezetekről” szóló cikkeiben — mondja Sztálin elvtárs — helyesen utalt arra, hogy a mezőgazdaság fejlődésének nálunk új úton kell haladnia, azon az úton, amelyen a parasztság többségét a szövetkezeteken keresztül bevonjuk a szocialista építésbe, azon az úton, amelyen a kollektívizmus elveit fokozatosan meghonosítjuk a mezőgazdaságban, előbb a termékek értékesítése, később pedig a mezőgazdasági termékek termelése terén.”³

Ebből tehát következik, hogy a szocialista nagygazdaságot

máról holnapra megteremteni nem lehet, hogy a parasztságot fokozatosan a szövetkezés alacsonyabb formáin keresztül kell elvezetni a kollektivizmus magasabb formájához. A mi pártunk is a lenini szövetkezeti tervre támaszkodott amikor a mezőgazdaság szocialista átszervezése főformájának a mezőgazdasági termelőszövetkezetet jelölte meg. De lehetővé tette azt is, hogy a szövetkezés alacsonyabb formáival: földműves szövetkezetek, különböző termelési társulások, az I-es és II-es típusú termelőszövetkezetek létrehozásával megkönnyítse a parasztságnak a mezőgazdasági termelőszövetkezetekre, mint a szövetkezés legjobb formájára való áttérést. Ebben találta meg pártunk a társulásnak azt a formáját, amelyben a paraszt egyéni érdekei kedvezően összefonódnak az állam, a közösség érdekeivel.

I. A termelőszövetkezeti mozgalom az egri járásban

a) A tsz-ek gazdasági és politikai helyzete

Az egri járásban jelenleg 16 mezőgazdasági termelőszövetkezet működik és két I-es típusú tsz. A mezőgazdasági tsz-ben dolgozó családok száma 461, s ezek együttvéve 2831 kh. földön gazdálkodnak. Ez a járás szántóterületének 6,5%-át teszi ki.

A tsz-ek számszerű növekedése 1951 óta stagnált, vagy éppen kilépések voltak, — ennek okáról később lesz még szó — de új tsz nem alakult. Az 1955-ös gazdasági év volt az, amely a kezdeti nehézségek után világosan, kézzelfoghatóan bebizonyította a nagyüzemi gazdálkodás fölényét a kisparaszti gazdaságokkal szemben. Így volt ez az egri járásban is. Ha csak a mezőgazdasági termelés legalapvetőbb termékének, a kenyérgabonának a terméseredményét hasonlítjuk is össze, azt látjuk, hogy míg a járás egyénileg dolgozó parasztjainak átlag 7,3 q termett 1 kh-on, addig a termelőszövetkezeteknek — szintén járási átlagot véve — 9,6 q termett kh-ként. Ez azt jelenti, hogy a termelőszövetkezetben dolgozók — ha a 7,3-ei 100-nak vesszük — 31,5%-kal érték el magasabb terméseredményt. Ha feltételezzük, hogy az egyéni parasztság gabona vetésaránya egyenlő volt a termelőszövetkezetekével — az egész szántóterülethez viszonyítva — akkor a járásban 386 000 625 q-val termett volna több gabona, ha az egyéni gazdálkodók is azt a terméseredményt érték volna el, mint a tsz-ek.

Nem volna helyes azonban, ha a járás minden tsz-e közé egyenlőségi jelet tennénk. Vannak ugyanis kiválóak, ahol szép

eredményeket érték el a dolgozók, mint pl. a felsőtárkányi Dózsa tsz-ben, ahol 1955-ben munkaegységenként 38 Ft-ot, a felnémeti Petőfi sz-ben, ahol 59,75Ft-ot, a verpeléti Dózsa tsz-ben, ahol 48,70 Ft-ot osztottak ki. Hogyan érték el ezt az eredményt?

A pártszervezet és a kommunisták aktív támogatásával, a munka helyes megszervezésével, az agro- és zootechnika legújabb vívmányainak alkalmazásával. Pl. Felnémeten a négyzetesen vetett kukorica 32,8 q-át termelt katasztrális holdanként. Vagy olyan, jelenségek észlelhetők ezekben a tsz-ekben, mint pl. a fent említett tsz-nél rátértek az egyedi takarmányozásra, aminek eredményeként egész évben biztosítani tudják a 10—10½ liter napi tejhozamot.

Ezek a tsz-ek nem zárkóztak el az egyénileg dolgozó parasztok elől — hanem elősegítették azoknak a közös gazdaságra való áttérését — persze van még tennivaló ezeknél a tsz-eknél is ezen a téren — így pl. Verpeléten 22-en, Felnémeten 15-en, Felsőtárkányon pedig 37-en léptek az elmúlt gazdasági évben a közös gazdálkodás útjára. Vannak azonban elmaradott, szegényes, s mondhatnánk laza tsz-eink is a járásban, mint pl. a nagyvisnyói Új Élet, ahol 15,46 Ft-ot, a novaji Új Élet, ahol 20,65 Ft-ot, az ostorosi November 7 tsz, ahol 27,26 Ft-ot osztottak ki munkaegységenként.

Azt lehetne mondani, hogy bizonyos objektív okai vannak ezek elmaradásának, olyanok, mint pl. az a tény, hogy az ostorosi tsz-ben összesen 7-en vannak 90 kh. föld megművelésére, amiből 13 hold szőlő, és a legfiatalabb munkaerő 50 éven felül van. Tehát nincs elegendő mennyiségű, különösen fiatal munkaerő. Vagy az a tény, hogy főleg agrárproletárokból és kisparasztokból alakultak ezek a tsz-ek és nincs tapasztalatuk a nagyüzemi gazdaság vezetésében, a munka nagybani megszervezésében stb. Ezek azonban nem elégséges okok annak megmagyarázására, hogy miért éppen ezekben a tsz-ekben nem tudtak és egyesek nem tudnak még ma sem pl. a nagyvisnyói Új Élet, nyereséggel zárni egy-egy gazdasági évet. Ennek a kérdésnek a nyitja abban keresendő, hogy nem ismerik kellően ezek vezetői és tagjai a szövetkezet alapszabályát, hogy olyan jelenségeket lehet tapasztalni, mint a túlelőlegezés pl. Novajon, vagy a háztáji gazdaságok túlméretezése stb. Mindez szorosan összefügg jazzal, hogy ezek a tsz-ek nem kaptak elegendő támogatást sem az alsóbb, sem a felsőbb párt- és tanácsszervektől. Nem segítették őket tanácsaikkal, s azzal, hogy maguk is példamutatóan vesznek részt a szövetkezeti építésben.

Vannak azonban olyan tsz-ek is, mint pl. az andornaktályai Petőfi, amely bár nem a legjobb tsz-ek közé tartozik, de kimagasló eredményeket ér el a növénytermelés egyes ágaiiban. Így pl. őszi árpából 19,36 q, búzából 14 q-át ért el átlagosan kh-ként. Vagy ilyen a demjéni December 21 tsz, amely őszi árpából 21,7 q-ás, búzából 14,7 q-ás kh-kénti átlagot ért el.

Ha az egy munkaegységre eső forintra átszámított részese-dést vizsgáljuk meg, akkor is azt látjuk, hogy tsz-eink évről évre erősödnek. nő az egy munkaegységre eső jövedelem, nő a dolgozó jóléte. Így pl:

1942-ben járási átlagot véve egy munkaegységre	25.— Ft jutott
1953-ban járási átlagot véve egy munkaegységre	28.— Ft jutott
1954-ben járási átlagot véve egy munkaegységre	33.— Ft jutott
1955-ben járási átlagot véve egy munkaegységre	40.80 Ft jutott

ami azt jelenti, hogy 1955-ben 1952-höz viszonyítva 63%-kal növekedett az egy munkaegységre eső részesedés. Ez azonban nem piaci áron, hanem állami áron pénzre átszámított jövedelem. Rendszerint a természetben megkapott termékek piaci ára magasabb, mint az így átszámított állami ár. Vagyis ez az átlagszámítás inkább alatta van a pénzben kifejezett értéknek, mint fölötte. Éppen ezért nem árt megnézni egy-két tsz tagnak az összrészese-dését pénzben és termékben. Pl. Kui András, a verpeléti Dózsa tsz tagja 1954-ben 448 munkaegységet teljesített, a következőkben részesült: 7 q búza, 3 q árpa, 6 q szalás takarmány, 4 q burgonya, 22 kg cukor, 50 kg alma, 2 liter olaj, 20 liter tej, 3 liter pálinka, 280 liter bor, 4031 Ft készpénz.

Nem nehéz megállapítani, hogy ezek együttes értéke pénzben kifejezve nem kevesebb, mint egy jól dolgozó üzemi munkás átlagkeresete. A felnémeti Petőfi tsz-ben az 1955-ös gazdasági évben egy olyan tsz tag, aki 300 munkaegységet teljesített — amit minden becsületesen, dolgozó tsz tag elérhet — a következőkben részesült: 9,87 q búza, 1,77 q árpa, 2,77 q kukocica, 21 q alma (7 kg munkaegységenként), 6 q takarmányrépa, 36 kg cukor, 45 kg hagyma, 37 kg káposzta, 20 liter bor, 5598 Ft készpénz. 1954-hez viszonyítva a tsz-ek évi összebevétele 1955-ben 1,5%-kal volt magasabb. Ugyancsak erre az időszakra vonatkoztatva az egy munkaegységre jutó részesedés 29,8%-kal emelkedett, s az egy tagra eső évi átlagkereset pedig 19,1%-kal.

Általában a jól működő tsz-ek belső életét vizsgálva is azt látjuk, hogy jó a munkafegyelem, jó a munkaszervezés, becsülettel teljesítik az állammal szembeni kötelezettségüket, és évről évre gazdagabbak. Ezzel szemben a gazdaságilag gyenge tsz-eknél azt látjuk legtöbb esetben, hogy nincs egyetértés, rossz a

munkafegyelem, nem teljesítik az állammal szembeni kötelezettségüket, s éppen , mert gazdaságilag gyengék, a háztáji gazdaságot nem a szó szoros értelmében vett háztáji gazdaságnak tekintik, hanem olyan gazdaságnak, ami arra hivatott, hogy fő jövedelem forrásként szolgáljon, szemben a közös gazdasággal. Ez oda vezet, hogy elhanyagolják a közös földet, nem tekintik magukénak a tsz-et, úgy bánnak a tsz-ek vagyonával, mint a csáki szalmájával, s ez nyilvánvalóan visszahat a gazdaságra, tovább gyengíti azt. Ez utóbbiak közé tartozik a nagyvisnyói Új Élet tsz, amely gazdasági gyengesége miatt nem tudta teljesíteni az állammal szembeni kötelezettségét. Ezzel szemben a demjéni December 21 tsz 40 q búzát, az adornaktályai tsz pedig 30 q búzát adott az államnak, a kötelező beszolgáltatáson felül állami felvásárlási áron. Tehát, ha jó a munkaszervezés, ha minden tsz tag magáénak tekinti a közös vagyont, akkor ez nem marad hatás nélkül a gazdaságra.

Miben rejlik annak magyarázata, hogy a kollektív nagyüzemi gazdálkodás fölényben van a kisparaszti gazdaságokkal szemben? Mindenekelőtt abban, hogy megvan a lehetősége a technika legújabb vívmányainak az alkalmazására. A nagyüzemi gazdaság nem fél az új termelési eljárással és az új termékfajták meghonosításával kísérletezni — esetleg évekig, — mint pl. négyzetes kukorica vetéssel, a heterózis kukorica termeléssel, pótbeporzással, vegyszeres gyomirtással, s ugyanakkor ennek alapján a helyes vetésforgó biztosításával, a talaj jobb kihasználásával tudják biztosítani, főleg úgy, hogy a munkának időben való elvégzésével — amit gépek kihasználása biztosít — nagymennyiségű másodvetést tudnak vetni. Ezekhez közvetlenül segítséget nyújtanak a nagyüzemi mezőgazdaságban a mezőgazdászok, agronómusok, kiváló tudósok és kutatók. Megvan annak a lehetősége is, hogy gyümölcsösökben kísérletezzenek micsurini eljárással, pl. az aklimatizálással, hibridizálással (keresztelés), stb., vagy nem félnek a újításoktól az egyedi takarmányozás, nemesített vetőmag, stb. alkalmazásában. Persze ezeknek az elterjedése és megvalósításai gyerekcipőben járnak tsz-einkben, ami elsősorban azzal magyarázható, hogy mezőgazdászaink, agronómusaink eléggé idegenkednek az újtól, s általában az agro- és zootechnika legújabb vívmányainak alkalmazásától. De mert meg van erre a lehetőség a nagyüzemi gazdálkodásban, s már kezdeti lépéseket látunk is ezen a téren pl. vegyszeres gyomirtás, vagy Felnémeten a négyzetes kukorica vetés, az egyedi takarmányozás bevezetése stb, arra kell törekedni, hogy tsz-eink egyre nagyobb számban honosítsák meg ezeket az eljárásokat.

Ugyanakkor a kisüzem ezt nem tudja megvalósítani annál az egyszerű oknál fogva, hogy éppen, annyi területe van, amennyi saját léte fenntartásához szükséges, s így minden elemi csapás, vagy a kísérletezés esetleges kudarca tönkre teheti.

A mezőgazdasági tsz-eknek megvan a lehetőségük arra is, hogy traktorokat, kombájnokokat, s egyéb mezőgazdasági gépeket alkalmazzanak, amíg a kisparaszti gazdaságoknak nagyon is korlátoltan van erre lehetőségük. A gépek alkalmazása növeli a munka teljesítményét az emberi ill. fogat munkával szemben. A cél minden esetben egy: a mezőgazdasági termelés fejlesztése, a termelékenység nagyarányú növelése. Ennek pedig legfontosabb feltétele a termelési folyamatok gépesítésének állandó fokozása. Így pl. a traktorok munkája nyomán a traktorszántás 2,6-szeresére, a takarmánykaszálás 19-szeresére növeli a munka teljesítményét az emberi ill. a fogat munkával szemben. A kombájnnal végzett teljes gabona betakarításhoz csak mintegy 40%-kal kell annak az emberi munkaerőnek, mint amely a kézi aratás, a fogatos behordás, és a cséplőgéppel végzett cséplés emberi munkaerő szükséglete. Egy kh gépesítetlen gabonatermelés átlag 9 napi munkát vesz igénybe, amíg a gépek teljes kihasználásával 3 és $1/2$ munkanap elegendő. Ez azt jelenti, hogy ha változatlan maradna a termésátlag — pl. 12 q őszi búza kh-ként — akkor a gépesítés nélkül egy munkanapra 133 kg búza jut, amíg a gépesítést kihasználva 343 kg jut egy munkanapra. Ez a néhány példa is elegendő bizonyítéka annak, hogy a gépesítés milyen nagy arányban növeli a munka teljesítményét. A gépesítés azonban úgy is elősegíti a termés növelését, hogy lehetővé teszi egyes mezőgazdasági munkák időben való elvégzését. Ezeknek alapján — a munka termelékenysége és a termésátlagok növekedése következtében — csökken a mezőgazdasági termékek önköltsége, ez egyrészt növeli a mezőgazdasági üzemek jövedelmét, másrészt pedig a mezőgazdasági termék árának csökkenését eredményezi, ami a dolgozók életszínvonalára emelkedése szempontjából döntő jelentőségű. Ezenkívül figyelemreméltó az is, hogy a gép mentesíti az embert a nehéz fizikai munka végzésétől, és egyben a gépek megismerése növeli a falu dolgozóinak kulturális színvonalát. Ez a magyarázata annak, hogy a nagyüzemek képesek a rendszeres bővített újratermelés megvalósítására, amíg a kisüzemek nem rendelkeznek ilyen lehetőségekkel.

Nem véletlen tehát, hogy a régebben szegény, vagy kisparaszt a tsz-be lépve középparaszti színvonalra emelkedik, vagyis ez az alapja a tsz-i parasztság jóléte állandó emelkedésé-

nek. Ezen megállapítás igazolására szolgáljanak a következő adatok: az egri járásban az 1954—55-ös gazdasági évben 23 tsz tag épített házat, 12 Felnémeten, 3 Novajon, 5 Felsőtárkányon, 3 Maklártályán. Ebben a gazdasági évben, tehát 1955-ben, 20 tsz-i tag vett tehenet. 30 tsz-i tag vett kerékpárt, 2 motorkerékpárt. Egyre több tsz-ben találunk kultúrházat, könyvtárat, stb. A felnémeti Petőfi tsz pl. most azt tervezi, hogy keskenyfilm-vetítógépet vesz, és időközönként filmelőadásokat tart a tsz tagságának. Kivétel nélkül minden tsz-ben van politikai oktatás, ahol a tsz-i tagok megismerkednek a marxizmus-leninizmus alapvető tételeivel, a dialektikus-materialista világszemlélet legalapvetőbb problémáival. Igen nagy az érdeklődés az ismeretterjesztő előadások iránt, amelyek a szakmai látókör szélesítése mellett ugyancsak hozzájárulnak tsz-i tagjaink ideológiai és politikai érdeklődésének és megalapozottságának fokozásához.

De így sorolhatnánk tovább azokat a tényezőket, amelyek azt igazolják, hogy a nagyüzemi gazdálkodás eredményeként a szocializmus gazdasági alaptörvényének célja — a dolgozók anyagi és kulturális igényeinek maximális kielégítése — egyre fokozottabb mértékben valósul meg a tsz-einkben. Ezek tagadhatatlan tények, melyeket megcáfolni nem lehet. Mégis föl kell vetni tsz-i tagjaink felé, hogy a különböző előadások, valamint a könyvtárak csak lehetőségét biztosítják ideológiai és szakmai fejlődésüknek. Ezt a lehetőséget csak úgy lehet valósággá változtatni, ha a tsz vezetői, agronómusai, kommunistái és ezek nyomán a tagság is tanulmányozzák is ezeket a könyveket. A demjéni, felnémeti könyvtárakban értékes szakmai könyvek is vannak, amelyek tanulmányozása feltétlenül elősegítené a legújabb növénytermesztési, állattenyésztési, gyümölcsstermelési stb. eljárások minél szélesebb területen való meghonosítását.

b) A jobboldali nézetek hatása az egri járás termelészövetkezeti mozgalmára

Pártunk 1955. márciusi határozatában nyíltan feltárta és szétzúzta azokat az antimarxista nézeteket, melyeknek alapján a kisárutermelő parasztgazdaságok is — népi demokratikus viszonyok között — a szocializmus felé fejlődnek, s amelyeknek alapján a kisárutermelő parasztgazdaságok is képesek a rendszeres bővített újratermelés megvalósítására. Ezek és hasonló nézetek tudománytalanságához nem fér kétség. Ezek a nézetek ugyanis elhomályosítják azt a harcot, ami a faluban folyik a

mezőgazdaság szocialista átszervezéséért, elhomályosítják azt a tényt, hogy a faluban nemcsak a szocialista irányú tendenciák érvényesülnek a mezőgazdaság szocialista átszervezésének időszakában, hanem visszafelé húzó kapitalista tendenciák is. Ilyen tendenciák érvényesülhetnek és érvényesülnek nemcsak a kulákságon keresztül, hanem érvényesülnek a dolgozó parasztság kettős természetén keresztül is, azon keresztül, hogy a dolgozó paraszt — egyrészt tulajdonos, másrészt dolgozó.

A fenti nézetekből nem nehéz levonni azt a következtetést, hogy szüntessük meg a politikai nevelő, szervező munkát a dolgozó parasztság körében, hiszen úgymint rájönnek előbb-utóbb maguktól arra, hogy a nagyüzemi gazdálkodás előnyösebb, hogy ösztönösen spontán is a szocializmus felé fejlődnek. Ezek a nézetek nem hagyták hatás nélkül az egri járás termelősövetkezeti és egyénileg dolgozó parasztságát sem.

Hogyan hatottak ezek a nézetek a termelősövetkezetekre? Legkézzelfoghatóbb hatása az volt, hogy 8 tsz felbomlott. Ennek oka elsősorban azokban a nézetekben keresendő, amelyeket a jobboldali politika képviselői hirdettek. Ezek a nézetek ugyanis liberalizmust, általános politikai nemtörődömséget szültek a tsz-ekben, ami szükségszerűen a kollektíva felbomlásához vezetett, olyan tsz-ekben, ahol kevés volt, vagy nem voltak komünisták, így nem voltak olyanok, akik összefogják a csoportot.

Jellemző, hogy éppen azok a tsz-eink bomlottak fel, amelyekben többségben középparasztok voltak. Ez viszont annak bizonyítéka, hogy a középparasztság körében nem végeztünk meggyőző, nevelő, felvilágosító munkát. Nem meggyőződésből léptek a szocialista gazdálkodás útjára, hanem sok esetben adminisztratív módszerek hatására. Sőt olyan is volt, aki nem azért lépett be a tsz-be, mert meggyőződött a szocialista gazdaság előnyéről a kisgazdasággal szemben, hanem azért, hogy belülről bomlassza a tsz-t, hogy elégedetlenséget keltsen a tagok körében, főleg a kisebb nehézségek felnagyításával és a szövetkezeti alapszabályzat elleni úszítással. Szükségszerűen azok a tsz-ek bomlottak fel elsősorban, ahol ilyen egyéneket találunk. Megjött a hangja a múlt rendszert visszasíró kulákságnak és a befolyásuk alatt tévelygő középparasztoknak is az 1953-as „kormányprogram” után. Szinte nyíltan hangoztatták, hogy most „a mi napunk jött el”. nem egy helyen bírósági pereket indítottak a kulákok a tsz-ek vagyonai ellen. Így volt ez Egerszalókon is, ahol a kulákok a törvényekre hivatkozva egyre-másra követelték vissza a tsz-ektől vagyonukat és indítottak bírósági eljárást a tsz ellen. A jobboldali politika hatásának kell

tekinteni azt is, hogy a tsz-ekben bizonytalanság ütötte fel a fejét, elharapódzott egyes helyeken a fegyelmezetlenség mind a munkában, mind a társadalmi tulajdonhoz való viszonyban. A jobboldali politika hatása nyilvánult meg abban is, hogy bár nem bomlott fel a termelészövetkezet Bekölcén, de 27 tag lépett ki belőle 1954 végén, s ezek közül 20 földdel rendelkező dolgozó paraszt volt. Az ilyen és hasonló esetek nem maradtak hatás nélkül a bent maradt tagokra sem, hiszen pusztán az a tény, hogy a tagság egy része kilép a közösből és újra az egyéni gazdálkodást választja, bizonytalanságot, ingadozást szül.

Az, hogy mégis megmaradt ez a termelészövetkezet, annak köszönhető, hogy a kommunisták talpon álltak a válságos időszakban, s hogy munkájuk nem volt hiábavaló, már meg is mutatkozik abban, hogy a legutóbbi időben újra vannak belépések ebben a termelészövetkezetben. Nem árt azonban felhívni a figyelmet arra sem, hogy a kilépett tagokat nem szabad elvezettnek tekinteni, foglalkozni kell velük, hiszen a legtöbben nem annyira maguk, mint mások véleménye alapján léptek ki. Fel-tétlenül eredményes lenne, ha a falu kommunistái összeülnének és tanácskoznának erről a kérdéstről, s megbeszélnék, hogy mi a tennivalójuk ezen a téren. Segítené az is, ha a középparasztokat összehívnák csoportos beszélgetésekre, és ott elbeszélgetnének ezekről a kérdésekről.

Az egri járás, bár nem elsősorban ipari terület, mégis azt tapasztallhatjuk, hogy a termelészövetkezetből kilépők általában az iparban helyezkedtek el. A bekölceiek pl. a borsodnádasdi lemezgyárba mentek dolgozni többségben. Ez a megállapítás nemcsak azokra vonatkozik, akik a termelészövetkezetből kiléptek, hanem azok nagy részére is, akik benn maradtak bár, de vagy a családtagok nincsenek a tsz-ben, vagy a szülők. Ilyen esetben is annak lehetünk tanúi, hogy vagy a családtagok, vagy a szülők dolgoznak az iparban. Általában jellemző — amiről már volt is szó —, hogy a középparasztok idegenkednek a tsz-ektől. Felnémeten pl. 9-en léptek be a Petőfi tsz-be ebben a gazdasági évben, de mind földnélküliek, ami azt jelenti, hogy a tsz meglévő 160 kh földjét, amiből 20 kh gyümölcsös, a jelenlegi 61 taggal is meg tudja dolgozni, kivéve egyes idénymunkákat, amikor bevonják a családtagokat is. Ezeknek a száma is maximálisan csak 18-at ért el. Ilyen viszonyok mellett nem képes a tsz a tagok számának bővítésére, hiszen nincs elegendő föld, s ha mégis eleget akar tenni a KV júniusi határozatának, úgy kénytelen melléküzemágak létesítésével biztosítani a munkaerő foglalkoztatását, amelyek hasznosak, de csak úgy, ha a

szó értelmében vett melléküzemágak vannak. Vagyis, ha a fő jövedelmi forrást a kollektív mezőgazdasági munka képezi. Ugyanakkor, ha pl. a felnémeti középparaszt családokat egyenként vizsgáljuk, azt látjuk, hogy néhány kivételtől eltekintve, vagy a családtag vagy a szülők dolgoznak az iparban. Ez bizonyos mértékig a tsz-től való félelemmel magyarázható, s ez szinte érthető is volt addig, amíg a tsz-ek a kezdeti nehézségeken túl nem jutottak, és be nem bizonyították azt, hogy képesek olyan részesedést biztosítani a dolgozóknak, ami nem kevesebb, hanem több annál, mint amit az iparba menve segéd-munkásként keres. Ma már járási átlagot számítva a tsz-i tagok havi részesedése 1200 Ft-ra tehető, és ez az év minden hónapjában ugyanannyi, holott tudvalevő, hogy a téli hónapokban csak töredékét teszi ki a munkaidő a nyári munkaidőnek. Ma tehát biztosítani tudják már a szövetkezetek a dolgozó parasztság jólétének azt a fokát, amit az iparba menve sem szárnyal felül.

Az egyéni parasztgazdaságokra pedig úgy hatott a jobboldali politika, hogy szinte kivétel nélkül várakozási álláspontra helyezkedtek, nem voltak belépések a tsz-ekben. Ez különösen megmutatkozik még ma is, főleg a középparasztság körében, pl. a múlt év november 1-től számítva 86 család 95 taggal lépett be a járás termelőszövetkezeteibe, de mindössze 33,5 kh földdel. Ez azt mutatja, hogy a középparasztok idegenkednek a szocialista gazdálkodástól, hogy főleg agrárproletárok és kisparasztok lépnek a kollektív gazdálkodás útjára. Ugyanezt a képet kapjuk akkor is, ha a KV 1955. júniusi határozata utáni helyzetet vizsgáljuk. A júniusi határozat óta mindössze 21 család lépett a közös gazdálkodás útjára, az egész járásban 29 taggal és 23 kh-dal.

Két-három kisparaszt 3—4 kh-dal, de zömében agrárproletárok, s középparasztot csak egyetlen egyet találunk a belépők között, aki 7 kh-dal lépett be a termelőszövetkezetbe. A kép azonban még így sem lenne világos, ha nem mutatnánk rá arra is, hogy vannak olyan termelőszövetkezetek is, ahol egyetlen belépő sem volt egész gazdasági év alatt. Ilyen pl. az egerszólati Haladás, a novaji Egyetértés, az ostorosi November 7 tsz. Ezt azonban már nem lehet az egyénileg dolgozók idegenkedésével magyarázni, itt feltétlenül felelősek a termelőszövetkezeti tagok is, de elsősorban a kommunisták és a vezetők. Egyes termelőszövetkezetek ahelyett, hogy maguk is arra törekednének, hogy elősegítsék, megkönnyítsék az egyénileg dolgozó parasztnak a közös gazdálkodásra való átmenetet, befele fordulnak, elzárkóznak az egyénileg dolgozóktól.

Sőt nemegyszer találkozunk olyan jelenséggel is, hogy munkaerőhiányban nem tudnak megbirkózni a birtokukban lévő területtel, s ezen nem úgy próbálnak javítani, hogy az egyénileg dolgozó parasztokat igyekezzenek nevelni, meggyőzni a szövetkezés előnyeiről, így növelni a munkaerőt, hanem kiadják a terület egy részét régi kapitalista módon részművelésre, vagy napszámosokkal dolgoztatják meg, ami szintén ellentmond az alapszabályban rögzítetteknek, és éppen az utóbb említett termelőszövetkezetekre vonatkozik ez járásunkban elsősorban, melyek amúgyis gyengén állnak gazdaságilag. Nem látják ezek vezetői és tagjai, hogy ez nem erősíti, hanem tovább gyengíti a szövetkezetet, hiszen olyan kiadásra kényszerít, amit amúgy is széteszhatnak, vagy a közös vagyon gyarapítására fordíthatnának. Lábrakapott egyes termelőszövetkezetekben a női dolgozóknak a lebecsülése is. Ehelyett inkább arra kell törekedni a termelőszövetkezetek vezetőinek és tagjainak, hogy bevonják a nőket és családtagokat sokkal nagyobb arányban, mint eddig.

A jobboldali politika mutatkozik meg egyes községi tanácsok munkájában is, amikor még ma is tapasztalunk olyan jelenségeket, hogy egyes végrehajtó bizottságok olyan határozatokat hoznak, amelyek a termelőszövetkezetekkel szemben az egyénileg dolgozó parasztság érdekeit tartja szem előtt. Nyilván nem arról van szó, hogy az egyénileg dolgozókat nem kell támogatni, meg kell adni minden segítséget ahhoz, hogy a lehetőségeknek megfelelően a kisüzem adta korláton belül is növelni tudják termelésüket. Azt azonban ismételten alá kell húzni, hogy mindemellett elsősorban a termelőszövetkezetek fejlődését kell elősegíteni. Előfordulnak még olyan jelenségek, mint pl. Kerecsenden, hogy a termelőszövetkezetben később gyulladt ki a villany, mint az egyéni gazdánál, holott a tsz villanyfájáról kellett azokhoz is elvezetni, vagy olyan jelenségek, hogy nem elősegítik, hanem gátolják egyes tanácsfunkcionáriusok a termelőszövetkezetekben folyó építkezéseket különböző bürokratikus huzavonákkal, amelyeknek komoly kárát vallják a termelőszövetkezetek. Járási párt- és tanácsszerveinknek ezen a téren komoly feladataik vannak. Meg kell érteni minden párt és tanács vezetőnek, hogy az újat az állam támogatása nélkül nem lehet felépíteni. A lenini szövetkezeti terv is igen fontosnak tartja az állami támogatás elvének megvalósítását a szövetkezetek erősítésében. Lenin azt tanította, hogy a falu szövetkezeti felépítése csak akkor fejlődhet sikeresen a szocializmus útján, ha a proletárállam és az ipari város minden vonalon egyre nagyobb anyagi, pénzügyi, szervezeti és kulturális segítséget nyújt a falunak. „Minden társadalmi rendszer —

írta Lenin — csakis egy bizonyos osztály pénzügyi támogatásával jön létre... most tudatában kell lennünk és a gyakorlatban kell érvényt szerezni annak, hogy ezidőszelint az a társadalmi rendszer, amelyet a szokottnál is nagyobb mértékben kell támogatnunk: szövetkezeti rendszer.”⁴ Ez a lenini tanítás vonatkozik ránk is Ezt kell a párt- és állami szerveinknek figyelembe venni és szem előtt tartani, amikor egyes helyeken az egyénileg dolgozó parasztság érdekét a termelőszövetkezeti parasztság érdekei fölé próbálják helyezni.

A jobboldali nézetek elterjedése komoly károkat okozott termelőszövetkezeti mozgalmunknak. Éppen ezért, hogy a parasztságunk biztos jövőjét, a nagyüzemi gazdálkodást a mezőgazdaságban megteremthessük, kíméletlenül szét kell zúzni a jobboldali nézeteknek mindenféle megnyilvánulását és maradványát. Lássá be dolgozó parasztságunk azt is, hogy az ilyen politika csak a falusi burzsoáziának, a kulákságnak kedvez.

II. Feladataink a termelőszövetkezetek fejlesztése terén az egri járásban

Pártunk 1955. júniusi határozata kettős feladatot állít eléink a tsz-mozgalom fejlődését illetően. Azt, hogy a meglévő termelőszövetkezetek megszilárdításával egy időben, számszerűen is növelni kell a termelőszövetkezeteket, hangsúlyozva, hogy a termelőszövetkezetek megszilárdítása és a termelőszövetkezetek számszerű fejlődése egymást feltételező és nem egymást kizáró feladat. Ezt kell szem előtt tartani nekünk is, amikor meghatározzuk feladatainkat az egri járásban, hogy mit kell tennünk e kettős feladat sikeres megvalósítása érdekében. Az egri járás sajátos földrajzi helyzetét figyelembe véve, valamint azt, hogy szőlő- és gyümölcsstermelő parasztságunknak nagy része, párt- és tanácsszerveinknek arra kell törekedni, hogy elősegítsék az egyszerűbb szövetkezeti társulások létrehozását, de úgy, hogy ez ténylegesen átmenetet jelentsen az egyéni gazdálkodásról a szövetkezetek magasabb típusa felé, hogy ne jelentse az egyéni gazdaságoknak egy valamivel fejlettebb fokon való megrekedését. A fokozatosság elvének érvényesítése nemcsak az egyszerűbb társulások támogatását jelenti, hanem azt is, hogy az egyszerűbb társulásokon belül is állandó harcot kell folytatni az elmaradóval szemben, a haladó győzelméért. *Tehát a mezőgazdaság szocialista átszervezésének fő útja a termelőszövetkezetek harmadik típusa, a mezőgazdasági termelőszövetkezetek.* Ezért kell állandó szívós, felvilágosító, meggyőző munkát

végezni a parasztság körében. Propagálni kell a nagyüzemi gazdálkodás előnyeit a kisparaszti gazdaságokkal szemben és ezt összekötni mindennapos személyes agitációval. Dolgozó parasztságunk nem elégszik meg általános szólamok ismételtetésével. Éppen ezért arra kell törekedni pártszerveinknek, hogy a népnevelők a közös gazdálkodás eredményei mellett beszéljenek a kisparcella adta korlátokról is, beszéljenek a jövőről, a perspektíváról, ami a kollektív gazdaságok és a kisparcellás parasztgazdaságok előtt áll.

Járásunk földrajzi adottságát figyelembe véve arra kell törekednünk, hogy *minél szélesebb körben valósítsuk meg a belterjes gazdálkodást termelőszövetkezeteinkben.* A belterjes gazdálkodás lényegében az, hogy a termés növekedését a termelőeszközök hatékonyabb felhasználásával, a megművelt terület egy holdjára eső több termelőeszköz befektetéssel a gazdálkodás módszerének állandó fejlesztésével biztosítják. Ezért a belterjesség a hozamok, a munkatermelékenység állandó növekedésével jár együtt. Termelőszövetkezeteinkben a termelés jelenlegi színvonalát tekintetbe véve, a belterjesség fokozásának legfontosabb feladatai a következők: a termésátlagok, a közös állatállomány és hozamainak növelése: a növénytermelés és állattenyésztés helyes arányának kialakítása, a közös állattenyésztés, elsősorban a közös szarvasmarha-tenyésztés sokkal erőteljesebb fejlesztése: a növénytermelés helyes arányainak kialakítása; a fokozottabb trágyázás fejlettebb termelési módszerek alkalmazása; több és jobb gépmunka.

Az a legfontosabb ezen a téren, hogy termelőszövetkezeteink megtalálják a helyes arányt a növénytermelés és állattenyésztés között, hogy az 1955-ben hiányosan megvalósított tervet az állattenyésztés terén túlteljesítsük. Ugyanis ha a növénytermesztés adatait vizsgáljuk, azt tapasztaljuk, hogy a rozs és kukorica kivételével túlteljesítették termelőszövetkezeteink az 1955-ös tervet, de állattenyésztés terén — különösen tehén, amiből csak 89%-ra, juh, amiből csak 88%-ra, ló, amiből 95%-ra és anyakoca, amiből 75%-ra teljesítették termelőszövetkezeteink az 1955-ös tervet — vannak tennivalóink. Természetesen ezek mellett a hiányosságok mellett eredményekről is beszélhetünk, pl. a szarvasmarha- és sertés-tenyésztési tervet túlteljesítették termelőszövetkezeteink. Mégis helyes beszélni ezekről a hiányosságokról, és felhívni termelőszövetkezeteink figyelmét arra, hogy a jövőben törekedjenek a növénytermelés és állattenyésztés helyes arányát megtalálni, vagyis az állattenyésztés terén mutatkozó hiányosságokra fordítsanak nagyobb gondot, de

ugyanakkor a kukorica termelésben mutatkozó lemaradásra is figyeljenek fel.

Nem lehet helyes arány pl. az egerszóláti Haladás tsz-ben, amikor 172 kh föld megmunkálásához 2 db ló és 18 szarvasmarha van, amiből 7 db tehén. Ugyanakkor sertés, vagy juh nincsen, bár 21 hold rét és 11 hold legelővel rendelkezik a tsz. Az ilyen lehetőségek kihasználására sokkal nagyobb gondot kell fordítani a termelőszövetkezeteinknek.

Nagyon fontos feladat az, hogy a tsz-ek nagy gondot fordítsanak a munkafegyelem javítására, s a tagok kivétel nélkül, egyre nagyobb szorgalommal vegyék ki részüket a közös munkából. A jó eredmény, a nagy jövedelem nem magától születik, hanem a szövetkezeti tagságon múlik. A nagyüzemi termelés kedvező lehetőségei önmagukban csak adottságok. A fejlett technikát az embereknek kell mozgásba hozni, a munka minősége elsősorban az embereken múlik. Ezért olyan fontos a szövetkezeti parasztság szocialista nevelése, a tagokkal való helyes bánásmód. A tagság nemcsak munkaerőt képvisel, ők a szövetkezet gazdái. Nagyon fontos, hogy a tervszerű és szakszerű vezetés mellett a szövetkezeti vezetők tudjanak bánni az emberekkel megbecsüljék az egyszerű tagokat, ne parancsolgassanak, de legyenek igazságosak, követeljék meg a fegyelmet. Különösen sok múlik a szövetkezetekben dolgozó kommunistákon, s pártszervezeteken. Elsősorban nekik kell őrködni a szövetkezeti demokrácia betartásán, bírálni és segíteni a vezetést, jó példával előljárva, nevelni a többieket. A gazdálkodás gyors fellendülésének, a közös gazdaság belterjes és sokoldalú fejlesztésének záloga a tagok közös akarata és cselekvése. Ezt egy pillanatra sem szabad szem elől téveszteni.

Termelőszövetkezeteink további megszilárdulását és fejlesztését, csak úgy tudjuk megvalósítani, ha sohasem tévesztjük szem elől a lenini hármias jelszót, szilárdan a szegényparasztságra támaszkodva (a termelőszövetkezeti paraszt szilárd támaszunk akkor is, ha előzőleg középparaszt volt), szoros szövetségben a középparasztsággal, kíméletlen harcot folytatunk a kulákság ellen. A falun nem csökken, hanem élesedik az osztályharc a mezőgazdaság szocialista átszervezésének időszakában. A termelőszövetkezeti mozgalom fejlesztésének 1955. évi tapasztalata azt mutatja, hogy a kulákok és velük szövetségben a falu más reakciós elemei, elsősorban a klérus, minden tevékenységükkel igyekeznek akadályozni a mezőgazdaság szocialista átszervezését. A termelőszövetkezetek elleni aknamunkájukban az előző években használt lejáratott hazugságait (a csajka mese stb.) elavultak, hiszen a termelőszövetkezetek ered-

ményei, s megszilárdult helyzetük cáfolhatatlan tények. Éppen ezért az ellenség új módszerekhez folyamodott, olyanokhoz, amelyek a nemzetközi helyzet problémáinak helytelen magyarázatával bizonytalanságot igyekeznek kelteni a dolgozó paraszt-ságban a termelőszövetkezeti mozgalom jövőjét illetően. Termelőszövetkezeteink meglévő gyengeségeit felnagyítják, eltúlozzák. Éppen ezért beszélünk kell ezekről a kérdésekről is dolgozó parasztjainknak. Nem szabad elfelejteni, hogy termelőszövetkezeteink fiatalok, többségük alig 3—4 éves. Nyilvánvaló, hogy zömük nem érhet el ilyen rövid idő alatt olyan sikereket, mint a már „jól beállt” nagyüzemek. Igen sok gyermek-betegséggel küzdenek még. Ha azonban csak a fogyatékoságokról beszél-nénk, nem látnánk meg a fától az erdőt. Nem árt megszívlelni ezzel kapcsolatban Lenin tanítását: „Mikor az új éppen csak megszületett, a régi, bizonyos ideig, mindig erősebb az újnál, ez mindig így szokott lenni, a természetben és társadalmi életben egyaránt. A csúfolódás azon, hogy az új hajtásai gyengék, az intellektuális olcsó kétkedése és más efféle — mindez, lényegében a burzsoázia osztályharcának módszere a proletáriátus ellen, a kapitalizmus védekezése a szocializmussal szemben. Gondosan kell tanulmányoznunk az új hajtásait, a legnagyobb figyelmet kell tanúsítanunk irányukban, minden eszközzel elő kell segítenünk növekedésüket és ápolnunk kell ezeket a zsenye hajtásokat.”⁵

Nagy gondot kell fordítani járásunk termelőszövetkezeteinek fejlesztésénél a családtagok, női és fiatal munkaerők bevonására. Nem szabad kihasználatlanul hagyni ezt a lehetőséget, mert éppen járásunkban vetődik fel különös szükségessége ennek, hiszen már beszéltünk róla, hogy járásunk speciális sajátossága következtében sokkal több munkaerőre van szükség nálunk, mint esetleg olyan területeken, ahol nagyobb lehetőség van a növénytermelésre, ami már jobban gépesítve van.

Fontos feladat a termelőszövetkezet alapszabályának pontos megtartása. Meg kell értetni szövetkezeti parasztágunkkal, hogy a föld-járadék törvényesítése nem jelent különbségtételt a volt szegény- és középparasztok között. Véget kell vetni, hogy egyesek átjáróháznak tekintsék a termelőszövetkezetet. Szigorúan ragaszkodni kell az alapszabályzatban rögzített elvekhez, mely szerint három évig a belépett tag nem léphet ki a termelőszövetkezetből. Az alapszabály ismerete azonban szükséges azért is, hogy agitációs munka közben válaszolni tudjunk a dolgozó parasztságot legjobban érdeklő kérdésekre, olyanokra, hogy mit kell bevinni a közös gazdaságokba, a bevitt értékek milyen hányadát, mennyi idő alatt fizetik ki a tagoknak, milyen jogaik és milyen kötelezeteik vannak a termelőszövetkezeti tagoknak, stb. Fontos feltétele a termelőszövetkezetek gyors megszilárdításának, hogy már kezdettől fogva biztosítva legyen a szövetkezet alapszabályszerű

működése, mindenképp az, hogy a tagok bevigyék az alapszabály által megszabott felszerelést, állatokat, vetőmagot stb. Szükséges az alapszabály ismerete azért is, hogy elkerüljük azt a helytelen gyakorlatot, ami a háztáji gazdaságok túlméretezettségére jellemző egyes helyeken. Igaz, hogy meglévő szövetkezeteink ma már egyre jobban tartják magukat az alapszabályzathoz, de azért még van tennivaló ezen a téren is. Lényeges feladataink vannak az anyagi érdekelttség elvének helyes betartása terén is. Termelőszövetkezeteinkben érvényesül a szocializmusnak ez a gazdasági törvénye, amennyiben érvényesül az elosztás szocialista elve, hogy „mindenki képessége szerint, mindenkinek munkája szerint”. Ez abban jut kifejezésre hogy termelőszövetkezeteinkben a munkaegység szerinti elosztás érvényesül. Ezen a téren kétirányú hiba is észlelhető, amit feltétlenül fel kell számolni. Az egyik az egyenlődsdi, ami abban mutatkozik meg, hogy vannak olyan szövetkezetek, amelyek szinte az egész jövedelmet kiosztják a tagok között, úgy, hogy nem a végzett munkát, hanem a bevitt eszközöket, a család létszámát stb. körülményeket vesznek figyelembe. Ez nagyban gátolja a közös gazdaság fejlesztését. Ugyancsak hiba ezen a téren az is, hogy vannak olyan termelőszövetkezeti tagjaink, akik az egyéni anyagi érdekeltségüket nem a közösben, hanem a háztáji gazdaságokban látják. Ez aztán sok esetben oda vezet, hogy a szövetkezeti tag több gondot és munkát fordít a háztáji gazdaságára, mint a közösre, hogy a szövetkezet takarmányával jól ellátja saját tehenét, míg a szövetkezet tehenei koplalnak, hogy ennek megfelelően saját tehene kétszer annyi tejet ad, mint a szövetkezeté. Meg kell értetni szövetkezeti parasztágunkkal, hogy a személyes érdekelttség biztosítása a közösben, alapját képezi a szocializmus gazdasági alaptörvénye fokozottabb érvényre jutásának. a dolgozók állandóan növekvő anyagi és kulturális igényeik maximális kielégítésének.

Termelőszövetkezetek fejlesztésének fontos feltétele járásunkban az, hogy a kommunisták, párt- és tanácsszervek személyes példamutatásukkal járjanak jó példával elő, lépjenek be a termelőszövetkezetbe. Bár vannak ezen a téren is jó példáink, mint a demjéni párttitkár, az egerszalóki tanácselnök és felesége belépése stb. De nem ez a helyzet Bekölcén, Novajon, hanem az, hogy a párt és tanács funkcionáriusaink maguk nem járnak elől jó példával. Ennek pedig az a következménye, hogy parasztágunk olyan véleményt alakít ki funkcionáriusainkról, hogy „vizeit prédikálnak és bort isznak”.

Termelőszövetkezeteinknek egyre fokozottabban kell igénybe venni a különböző tömegszervezetek: DISZ, MNDSZ, stb. segítségét, s egyre fokozottabban kell igénybe venni s kihasználni azt a segítséget, melyet az ipari munkások nyújtanak a termelőszövetkezetek fejlesztése és szervezése terén. A patronázmozgalom legújabb formája nagy segítséget fog jelenteni termelőszövetkezeteink számára. A politikai és kulturális támogatás mellett az egyes üzemek kollektívái gazdaságilag is támogatják a megalakuló és a régi termelőszövetkezeteket a szükséges nagyüzemi épületek létrehozásában, bizonyos műszaki

munkák elvégzésében, s megfelelő térítés ellenében átadják az általuk patronált termelőszövetkezeteknek az üzemben nélkülözhető, de termelőszövetkezetek számára fontos berendezéseket.

Ha párt és állami szerveink helyesen valósítják meg pártunk mezőgazdasági politikáját, ha nem tévesztik szem elől, hogy a termelőszövetkezeti mozgalom fejlesztése nem részfeladat, nem egyes időszakokra korlátozott kampány-munka, hanem olyan feladat, amely állandó rendszeres munkát igényel, akkor még nagyobb sikereket érünk el a termelőszövetkezeti mozgalom további kibontakozása terén.

Minden feltétele megvan annak, hogy termelőszövetkezeteink tovább erősödjenek, közös gazdaságukat belterjesen és sokoldalúan fejlesszék. Szövetkezeti parasztságunk e feladat megvalósításában nincs egyedül, mellette áll a munkásság, a párt és a kormány messzemenően gondoskodik arról, hogy a szövetkezetek minél jobb eredményeket érjenek el. Ezért főképpen termelőszövetkezeti parasztságunkon, a szövetkezeti tagok szorgalmán múlik a termelőszövetkezeti termelés további nagyarányú fellendítése. Kövessék a szövetkezetek az élenjárók példáját, fejlesszék belterjesen, sokoldalúan gazdaságukat az ország jobb ellátása, tagjaik jólétének növekedése, az egész szövetkezeti mozgalom, a falu szocialista átalakításának további sikeres előrehaladása érdekében.

JEGYZET

1. MDP KV. 1955. márciusi határozata.
2. MDP KV. 1955. júniusi határozata.
3. Sztálin: Művei III. kötet. Szikra, 1951. 149. old.
4. Lenin: Vál. Műv. II. Szikra, 1954. 986. old.
5. Lenin: Művei. 29. kötet. Szikra, 1953. 433. old.

IRODALOM

1. Az SZKP kongresszusainak és konferenciáinak határozatai.
2. Sz. Trapesnyikov: A bolsevik Párt harca a mezőgazdaság kollektivizálásáért az első sztálini öt éves terv éveiben.
3. Társadalmi Szemle: 1955. évi 7—8—9. szám.
4. A Járási Tanács mezőgazdasági és Statisztikai Hivatalának adatai.